

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโป่งกะดัง ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

ศักดิ์กรินทร์ ปานถม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุสาหะ, 56 หน้า

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านโป่งกะสัง ต.หนอง
น้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบกระบวนการบริหาร
การจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่มีผลต่อการบริหารกองทุน และหาตัวชี้วัด
ความเข้มแข็งของการบริหารการจัดการกองทุน ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้หรือไม่

สำหรับวิธีการประเมินใช้แบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งมีการประเมิน 4 ด้าน
คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้เครื่องมือแบบ
รายงานต่างๆ (บร.1-บร.12) ในการเก็บข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินโครงการ ด้วย
วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่รวบรวมไว้ การสัมภาษณ์ การสังเกตและการจดบันทึก มีการ
กำหนดกลุ่มประชากรแบบเจาะจงเป็นตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง

ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุก
ประการ ส่งผลให้ชาวบ้านภายในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีการเรียนรู้และมีความคิด
ริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของหมู่บ้านร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการ เกิดการบริหารจัดการกองทุน
หมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ ชาวบ้านสามารถจัดสรรเงินกู้เพื่อนำไปสร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย
พัฒนา และปรับปรุงอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น

ภาพรวมของหมู่บ้านโป่งกะสัง มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลให้การดำเนินการกองทุนเป็นไป
ตามเป้าหมาย คือ ความสามัคคี ความร่วมแรงร่วมใจ การยอมรับฟังซึ่งกันและกัน และการมีผู้นำที่ดี
ส่วนปัจจัยด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการกองทุน คือ การนำเงินไปใช้ไม่ตรงตาม
วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ การมีจำนวนชาวบ้านที่มากจึงทำให้ได้เงินไม่เพียงพอตามความต้องการ ซึ่ง
โดยรวมแล้วเมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้น ก็ทำให้หมู่บ้านทรายทองมีการร่วมมือกันในการ
จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีการรวมตัวกันในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพที่มีอยู่ และสร้างความ
เข้มแข็งทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจให้กับหมู่บ้านด้วย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

อนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ และการประเมิน โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ อูสาหะ)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ อูสาหะ)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัติ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาประเสริฐ)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่..... เดือน ๘ ค.ศ. 2๕๔๖ พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุสาหะ
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
 - รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์ทรัพย์
 - สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ
 - คุณไพบุลย์ ปัญจะ นายอำเภอปากช่อง ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก
 - พัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องที่ให้คำปรึกษา
 - ผู้ใหญ่จรินทร์ อุดมฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้านโป่งกะสัง หมู่ที่ 6 ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก
 - ประธานกองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสังและคณะกรรมการทุกท่าน
 - ขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน โป่งกะสัง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ
- ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ศักดิ์กรินทร์ ปานถม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
กรอบความคิดและทฤษฎี.....	3
วิธีดำเนินการ.....	5
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	7
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการ.....	14
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	15
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	15
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน.....	16
หลักการประเมินโครงการรูปแบบวิพพีโมเดล.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ ประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ.....	18
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26

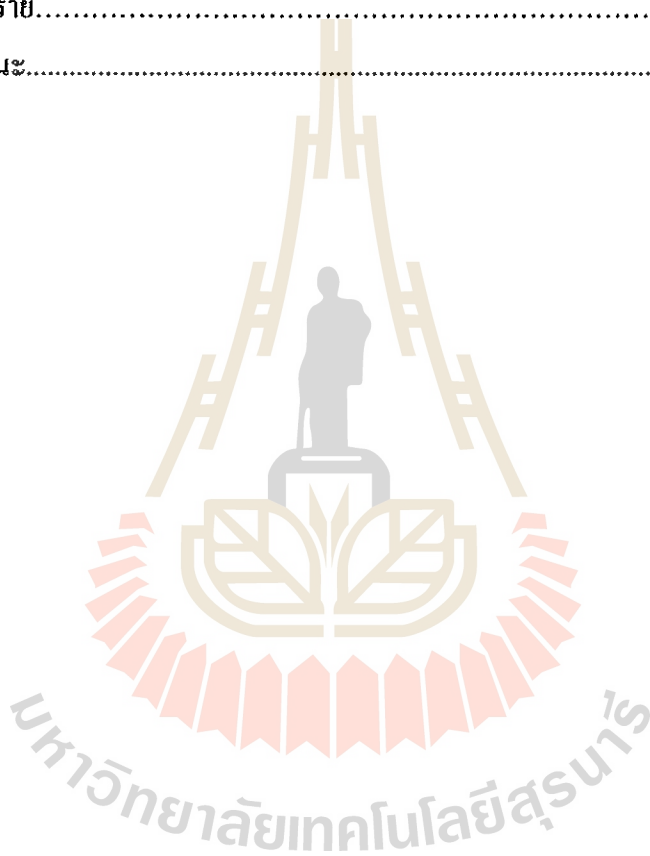
บทที่ 4 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	27
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	41
ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	46
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	47

บทที่ 5 สรุป อภิปราย

สรุป อภิปราย.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	55

บรรณานุกรม
ภาคผนวก

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้เกิดปัญหาการขาดดุลทางเศรษฐกิจและการขาดสภาพคล่อง ทำให้ประเทศชาติเกิดปัญหา ลำพังหน่วยงานของราชการย่อมไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ได้สำเร็จ หากต้องอาศัยความร่วมมือจากด้านต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาจึงจะสำเร็จลุล่วงไปได้

เพื่อแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและบรรเทาความยากจนที่มีต่อคนไทยทั้งประเทศ รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติขึ้น คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ เห็นชอบให้ใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และการมุ่งเพื่อพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถปกครองตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบพัฒนาประชารัฐของประเทศตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขวิกฤตของประเทศ โดยใช้ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางสังคมและสร้างกระบวนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และให้ส่วนราชการร่วมมือในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการปรับเปลี่ยนความคิดจากผู้มีบทบาทในการริเริ่มดำเนิน การพัฒนาเองทุกอย่างมาเป็นตัวกระตุ้น สนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมมือ ร่วมใจ และพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานร่วมกันพัฒนาทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง

ตามนโยบายของรัฐบาลในการที่จะแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจโดยที่คำนึงถึงการแก้ไขปัญหามาจากระดับล่างก่อนคือต้องการให้เกิดความเข้มแข็งของฐานก่อนเพราะการมีฐานที่แข็งแรงย่อมส่งผลให้ยอดเศรษฐกิจเกิดความมั่นคง จึงได้มีโครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น โดยมีชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน เป็นการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้สนับสนุนให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตจำนวน 74,881 คน เพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด และแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย เมื่อได้รับเงินกองทุนหมู่บ้านจากรัฐบาลแล้ว รัฐบาลก็ให้มีการประเมินผลติดตามการดำเนินการจากกองทุนนี้ โดยหมู่บ้านแต่ละแห่งต้องคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา 15 คน เพื่อบริหารจัดการเงินกองทุนหนึ่งล้านบาทที่จะปล่อยให้สมาชิกในหมู่บ้านได้กู้ คณะกรรมการทั้ง 15 คน ต้องร่วมกันร่างระเบียบหลักการ กฎเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาพร้อมทั้งติดตาม ดูแลสมาชิกที่ได้กู้เงิน ไปประกอบอาชีพ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่สมาชิกในชุมชนอย่างใกล้ชิด

จากความพร้อมของหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นจนได้รับการอนุมัติการจัดตั้งกองทุน และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน ซึ่งการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านของมีการบริหารงาน โดยคณะกรรมการทั้ง 15 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งขึ้นตามระบอบประชาธิปไตย โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบของสมาชิกในหมู่บ้าน มาเป็นคณะกรรมการในการทำงาน โดยคณะกรรมการจะทำหน้าที่ร่างระเบียบของกองทุนขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อเป็นไปตามที่ระบุไว้ว่า การบริหารและจัดการกองทุน 1 ล้านบาทอย่างมีประสิทธิภาพสมตามจุดมุ่งหมายของรัฐบาล จึงได้ศึกษาการประเมินโครงการ

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อทราบผลของการดำเนินงานจึงกำหนดให้มีการประเมินผลโครงการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

- 2.1 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
- 2.2 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง 5 ข้อหรือไม่ ซึ่งวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 ข้อ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

2.2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.2.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.2.3 ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนและรู้ริเริ่ม เพื่อการแก้ปัญหา ของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.2.4 เศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับ ทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.2.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.3 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย มีอะไรบ้าง

2.4 เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบความคิดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่ปฏิบัติด้วยกระบวนการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม กรอบความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเชิงระบบหรือ “ซีพีพีโมเดล”(CIPP) ซึ่งมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

บริบท (Context)

คุณสมบัติของการมีบริบทคือมีหน่วยระบบอื่นๆจำนวนหนึ่งที่อยู่นอกเขตแดนของหน่วยนี้ ซึ่งให้ ปัจจัยนำเข้าแก่หน่วยนี้และรับเอาผลผลิตของหน่วยนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input)

คุณสมบัติของการมีปัจจัยนำเข้า คือหน่วยนี้ได้รับเอาบางสิ่งบางอย่างเข้ามาในระบบ เพื่อนำไปเข้า กระบวนการและแปดงรูปเป็นผลผลิต ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ได้มาจากผลผลิตของหน่วยระบบอื่นๆ ซึ่งเป็นบริบทของหน่วยนี้

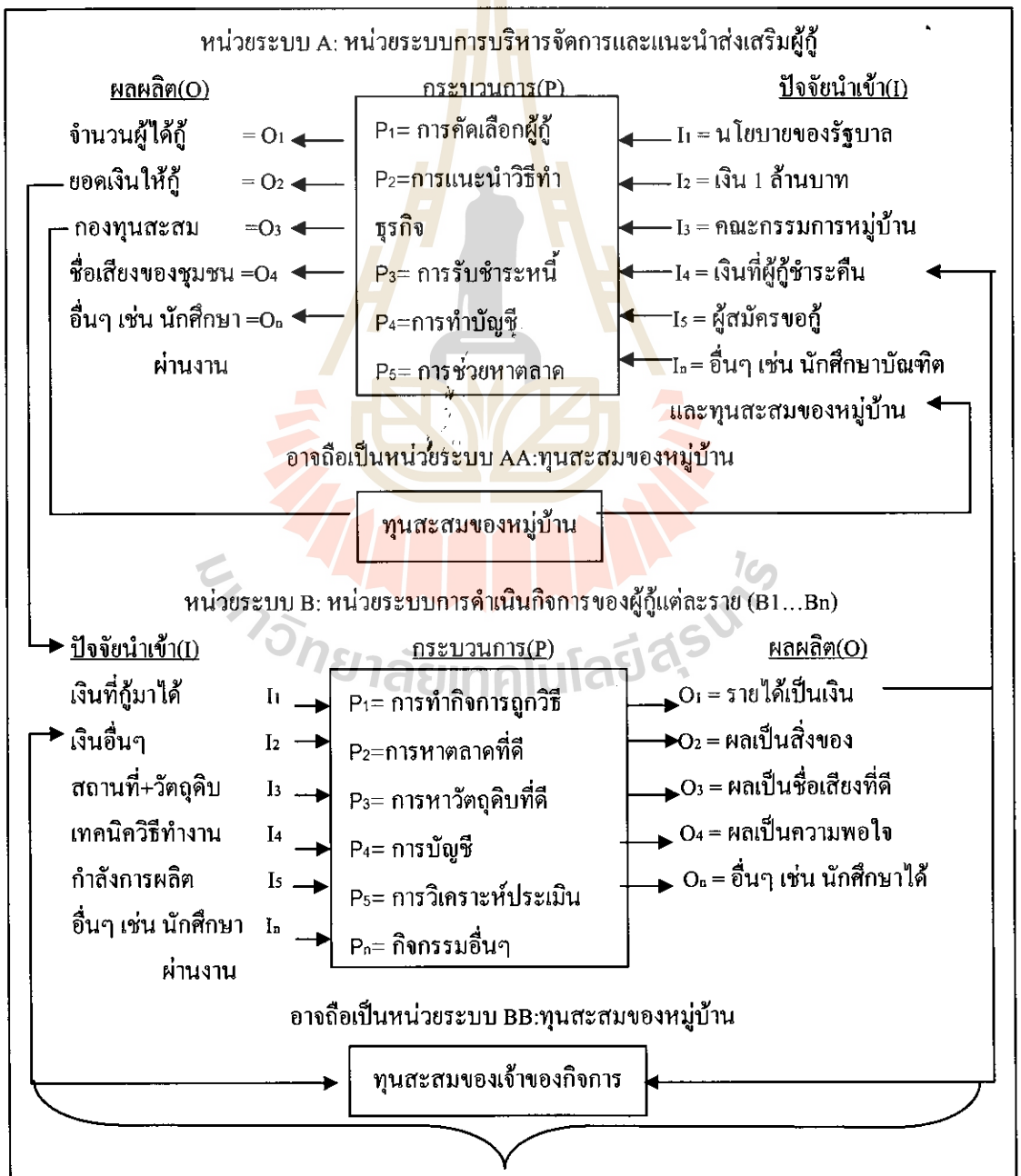
กระบวนการทำงาน(Process)

คุณสมบัติของการมีกระบวนการทำงาน คือมีกระบวนการทำงานที่มีลักษณะเป็นแบบแผนชัดเจน และมีความคงที่ในเวลาหนึ่งสามารถสังเกตและประเมินได้

ผลผลิต (Product)

คุณสมบัติของการมีผลผลิต คือหน่วยระบบนี้ให้ผลผลิตบางอย่าง อันเป็นผลมาจากการทำงานของหน่วยระบบผลผลิตดังกล่าวอาจมีมากกว่าหนึ่งรายการก็ได้และแต่ละรายการเมื่อหลุดออกมาจากหน่วยระบบแล้ว ก็จะเลื่อนไหลไปเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบอื่นที่เป็นบริบทของหน่วยระบบนี้ต่อไป

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายใน ของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบ "ซีพีพีโมเดล" ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

วิธีการประเมินแบบ CIPP Model เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการเลือกทำสิ่งต่างๆ โดยที่การประเมินเพื่อตัดสินใจสามารถแบ่งได้เป็น

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ

4. วิธีการดำเนินการ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไปกะสังมีดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดโดยทั่วๆ ไป ของหมู่บ้าน ได้แก่ข้อมูลทางด้านกายภาพและข้อมูลทางด้านชีวภาพ จากแหล่งข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมเป็นเอกสาร และจากแหล่งข้อมูลในพื้นที่จากการสังเกตและการสอบถามบันทึกข้อมูล
2. ศึกษาระเบียบ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บร.1-บร.12
5. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์หัดตัดสินใจประกอบการประเมินผลของโครงการ
6. จัดทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาจากการประเมินโครงการครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบว่าชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาอย่างน้อยเพียงใด
2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านต่างๆที่มีผลต่อการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ว่ามีปัจจัยใดบ้าง
3. ได้ทราบว่าชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหรือไม่
4. ได้ทราบว่าชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และสวัสดิภาพของสมาชิกในชุมชนมาอย่างน้อยเพียงใด
5. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. ได้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดระเบียบกับแนวคิดในการที่จะแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ระเบียบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ที่ 6 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาจากเอกสารหลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และประเด็นเทคนิคการประเมินดังจะมีต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3. ตามแนวทางในการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างประสิทธิภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบ 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมและสวัสดิการสังคม เลขาธิการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

6. ได้รับโทษ โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนงานจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์กองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ คณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก เลขานุการนายกรัฐมนตรื

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 1 กล่าวถึงความหมายของคำที่ใช้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 2 กล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน แหล่งเงินทุน โดยมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล เงินกู้ยืม ดอกผลหรือประโยชน์จากกองทุน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกฎข้อบังคับที่คณะกรรมการต้องปฏิบัติในการจัดสรรเงินกองทุนแก่สมาชิกกองทุนด้วย

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขานุการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ปลัดกระทรวง และอธิบดีกรมต่างๆ ด้วย

คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุน
2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการ
3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ
4. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบข้อบังคับกองทุนตามแผนงานของรัฐ
5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด โดยให้ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนจากกระทรวงต่างๆ และธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน้าที่ของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดมีดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุน
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
3. สนับสนุนความพร้อม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน
4. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกองทุนต่างๆ ในจังหวัด
5. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด
6. แต่งตั้งคณะทำงาน และปฏิบัติตามหน้าที่อื่น

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

หน้าที่อำนาจความรับผิดชอบของคณะกรรมการมีดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์
2. ออกระเบียบหลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำระเบียบสมาชิก
4. สืบสวนและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
5. พิจารณาการให้กู้
6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
7. จัดประชุมสมาชิกเพื่อทำการตกลง
8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึงแหล่งที่มาของเงินกองทุน และคุณสมบัติของสมาชิกกองทุน เงื่อนไขการจัดประชุมของสมาชิกกองทุน และสิทธิของสมาชิกกองทุนในการออกเสียงในที่ประชุม

หมวด 7 กองกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงเงื่อนไขการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุน คือรายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท รวมทั้งระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกผู้กู้จะต้องปฏิบัติ การชำระเงินคืน ระยะเวลาการชำระเงินคืนและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ต้องชำระ

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดและแจ้งให้สมาชิกทราบ และมีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ และกำหนดให้ทำท่างบการเงินภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี และกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการกองทุน ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโป่งกะสัง

หมู่ที่ 6 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง ซึ่งก่อตั้งเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทรและเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง โดยระเบียบการของกองทุนมีสาระสำคัญต่อไปนี้

- ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โป่งกะสัง”
- ข้อ 2 สำนักงานกองทุนตั้งอยู่ที่ 99/9 หมู่ที่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- ข้อ 3 ระเบียบนี้ใช้ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป
- ข้อ 4 วัตถุประสงค์ในการตั้งกองทุน
 1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสมาชิกในหมู่บ้าน
 2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยการถือหุ้นและรับฝากเงินเพื่อการประหยัด
 3. เพื่อการบริหารเงินกู้ยืมแก่สมาชิก
- ข้อ 5 ที่มาของเงินทุนประกอบด้วย เงิน ได้รับจัดสรร เงินบริจาค เงินค่าหุ้น เงินฝากสัจจะ และเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุน ได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
- ข้อ 6 คุณสมบัติของสมาชิก
 1. เป็นผู้พำนัก หรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โป่งกะสัง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน
 2. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
 3. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
 4. ต้องถือหุ้นร่วมกันอย่างน้อย 1 หุ้น และไม่เกินหนึ่งในห้าของกองทุนทั้งหมด
- ข้อ 7 การสมัครเป็นสมาชิก
 1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
 2. คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก
- ข้อ 8 เมื่อเป็นสมาชิกต้องชำระค่าธรรมเนียมและค่าหุ้นตามที่กำหนดไว้
- ข้อ 9 การพ้นจากสภาพสมาชิกกองทุน
 1. ตาย
 2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3. ทำผิดระเบียบข้อบังคับกองทุน

4. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออก

5. กระทบความผิดต่อกฎหมายบ้านเมืองให้จำคุกและศาลสั่งเป็นบุคคลล้มละลาย

ข้อ 20 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ข้อ 21 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบผลประโยชน์

2. รับสมาชิกและจัดทำระเบียบสมาชิก

3. กำหนดระเบียบข้อบังคับการบริหารกองทุน

ข้อ 32 หลักเกณฑ์ในการกู้ยืม

1. ประกอบอาชีพ

2. เสริมรายได้ในการสร้างงาน

3. ลดภาระรายจ่าย

4. เหตุจำเป็นและฉุกเฉินเร่งด่วน

ข้อ 35 วงเงินกู้ กำหนดให้สมาชิกกู้ได้ไม่เกินรายละสองหมื่นบาท ถ้าเกินกว่าสองหมื่นบาทให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณา

ข้อ 38 หลักประกันเงินกู้

1. บุคคลค้ำประกัน 2 คน

2. หลักทรัพย์ค้ำประกัน 30 เปอร์เซ็นต์ ของเงินกู้

ข้อ 39 อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท ต่อปี

ข้อ 41 การผิดสัญญาถูกปรับร้อยละ 50 สตางค์ ของเงินกู้และดอกเบี้ย

ข้อ 42 การจัดสรรผลกำไร

1. เงินปันผลค่าหุ้น ร้อยละ 10

2. เงินปันผลเฉลี่ยให้ผู้กู้ ร้อยละ 10

3. เงินตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10

4. เป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 60

5. กองทุนสำหรับสวัสดิการเด็ก คนชรา ผู้พิการ ร้อยละ 10

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความรับผิดต่อการกำหนดโทษหรือรอลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง เมื่อกองทุนหมู่บ้านได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18(3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 31 คณะกรรรมมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการกองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้กรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ การชำระคืนเงินกู้หรือลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย

6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากที่รัฐบาลได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

อีกทั้งยังได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการโครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงานรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตยากจนในหมู่บ้านชนบท ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และสร้างศักยภาพ ยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะ ในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพฟ์โมเดล

หลักที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยนี้ คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมตามกรอบทฤษฎี CIPP Model

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล ในหนังสือรวบรวมความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ)2544:221-234)ดังต่อไปนี้

รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดลของสตฟเฟิลบีม (Stuffle Beam's CIPP Model) สตฟเฟิลบีม กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ

รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ

ประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation:C)

เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I)

เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดการโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation:P)

เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกี่ยวข้อง (Product Evaluation:P)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและการแปลความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมี ความจำเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับ วัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และการทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการประเมินกระบวนการร่วมด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยและตัวแปรต่างๆ ที่มีผลทำให้โครงการประสบผลสำเร็จเกิดการบริหารและการจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้อย่างต่อไป โดยการศึกษาการประเมินครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณี เฉพาะหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ที่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เริ่มศึกษาและปฏิบัติงานในพื้นที่ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ในการศึกษาในมีครั้งนี้วิธีการในการประเมินโครงการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ เป็นวิธีการประเมินเชิงระบบ (System Theory, System Approach) ในรูปแบบ ชิฟฟ์โมเดล ของสตัฟเฟิลบีม (Stuffle Beam's CIPP Model) ซึ่งกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน มีการกำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้ได้ถูกนำมาประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุน สมาชิกผู้กู้รายบุคคล

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากรภายในหมู่บ้านชุมชน ทั้งจำนวนสมาชิกภายในหมู่บ้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน สำหรับการนำมาใช้เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบันไดม้า ทั้งระดับรวมทั้งหมดในหมู่บ้านและรายบุคคล

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ และการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นนี้ ได้นำมาใช้ประเมินทั้งระดับหมู่บ้าน และเฉพาะรายบุคคล

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. เพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. เพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. เพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ต่อไป

การประเมินรูปแบบชิป(CIPP Model) เป็นการช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในหมู่บ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ดูผลว่าโครงการกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนได้ให้ประโยชน์ต่อผู้กู้เป็นเงินมากน้อยเพียงใด และดูผลสำเร็จของโครงการว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

“ประชากร” (Population) ในการวิจัยให้ความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการ ศึกษาวิจัยซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็น สิ่งไม่มีชีวิต

“กลุ่มตัวอย่าง” (Sample Or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากร ขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา

จากการที่ได้มีศึกษาข้อมูลในหมู่บ้าน โป่งกะสัง หมู่ที่ 6 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี จึงใช้วิธีการเจาะจง เพียงกลุ่มเดียวเป็นกรณีตัวอย่าง คือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง และครัวเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ขนาดตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแทน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกที่กู้เงินไปตามโครงการของรัฐบาล

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	122	คน
2.1 สมาชิกที่รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	73	คน
2.2 สมาชิกทั่วไปที่ไม่ได้กู้	จำนวน	49	คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	657	คน
4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	23	คน

ขนาดตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแทนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกที่กู้เงินไปตามโครงการของรัฐบาลร้อยละ 50 และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชน(บร.)

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และทราบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด จำเป็นต้องมีการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ สำหรับคำว่า “ตัวแปร” และ “ตัวชี้วัด” ที่มีผลต่อการจัดการและบริหารกองทุน

ตัวแปร หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าตัวแปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชกรนั้นๆ และตัวแปรอาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและโครงสร้างของสิ่งที่กำลังทำการประเมิน

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือที่ต้องการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการประเมิน โดยใช้รูปแบบของซีพีพีโมเดล (CIPP Model) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งได้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของซีพีพีโมเดล ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1. ตัวชี้วัดบริบท สำหรับระบบ A

1. บริบทระดับประเทศ ประกอบได้ด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเดือดร้อน และการเงินหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 2.4 ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
2. เงิน 1 ล้านบาท
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน
4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
5. ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกผู้กู้
2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
3. การรับชำระหนี้
4. การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ผลโดยตรง

1. จำนวนผู้กู้
2. ยอดเงินให้กู้

ผลกระทบโดยตรง

1. จำนวนผู้ที่กู้ได้
2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. การขยายกิจการของผู้กู้

ผลกระทบทางอ้อม

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง
2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
3. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.1.3 ภาวะ การขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.1.5 ความเดือดร้อน และการเงินหนี้สินของประชาชน
- 1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้ และครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้ และเครือข่าย
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้สินของระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. เงินที่กู้มาได้
2. เงินอื่นๆ
3. สถานที่และวัตถุดิบ
4. เทคนิควิธีทำงาน
5. กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. การทำการกู้ยืม
2. การหาตลาดที่ดี
3. การหาวัตถุดิบที่ดี
4. การทำบัญชี
5. การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
ผลโดยตรง

1. รายได้เป็นเงิน
2. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

ผลกระทบโดยตรง

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
2. ผู้กู้ได้ทำการกู้ยืมด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น เนื่องจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ผลกระทบทางอ้อม

1. ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
2. ผู้กู้มีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงกัน โดยที่ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้ดูแลระคืนเป็นตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบการดำเนินงานกิจกรรมของผู้ดูแลแต่ละราย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้ประเมินได้ใช้เครื่องมือในการประเมิน ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึก

เป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้นๆ การสังเกตและการบันทึกมีทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก หรือจากกลุ่มเป้าหมาย สำหรับวิธีการสัมภาษณ์นี้ใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

3. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม เช่น การทำประชาคม

4. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ต้องทำการเก็บรวบรวมแบ่งได้ 2 แหล่ง

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด

เป็นขั้นตอนของการกำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ เพื่อให้ทราบลักษณะและระดับของข้อมูล และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดจึงจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. กำหนดแหล่งข้อมูล

โดยแหล่งข้อมูลที่กำหนดขึ้นเพื่อทำการประเมินคือหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กำหนดตามความเหมาะสมกับข้อมูลและจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ทั้งนี้ยังมีการกำหนดไว้แล้วในแผนการปฏิบัติงานตามแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ

4. เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

มีหลากหลายวิธีและมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ประเมินจึงเลือกวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ยังต้อง ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

5. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนเพื่อที่จะได้เครื่องมือที่มีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้ สำหรับเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมินโครงการครั้งนี้ คือ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 แบบรายงาน บร.1	แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
5.2 แบบรายงาน บร.2	แบบข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
5.3 แบบรายงาน บร.3	แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคหิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
5.4 แบบรายงาน บร.4	แบบรายงานการปฏิบัติตามรายเดือน
5.5 แบบรายงาน บร.5	แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5.6 แบบรายงาน บร.6	แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5.7 แบบรายงาน บร.7	แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
5.8 แบบรายงาน บร.8	แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
5.9 แบบรายงาน บร.9	แบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์
5.10 แบบรายงาน บร.10	แบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
5.11 แบบรายงาน บร.11	แบบรายงานศึกษาเจาะลึกรายกรณี
5.12 แบบรายงาน บร.12	แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ซึ่งก่อนจะออกเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการวางแผนและเตรียมการวิธีการดำเนินการ เพื่อที่จะได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และวิธีการที่นำมาใช้ในการทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ประเมินใช้วิธีทำแบบสอบถาม (บร.) การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีชาวบ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบเพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความและสรุปความจากการศึกษาจะเน้น การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นข้อความที่เขียนบรรยาย ความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้แล้ว สรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยการจำแนกข้อมูล ข้อเท็จจริง จากเอกสารและประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง โดยวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 วิธีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หรือการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือการวิเคราะห์โดยไม่ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลในหมู่บ้านและจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามทฤษฎี “ชิฟฟ์ โมเดล” เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้ 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ผลการประเมินบริบทชุมชน
ตอนที่ 2	ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์วิธีการใหม่ (ถ้ามี)
ตอนที่ 4	ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้
ตอนที่ 5	ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
ตอนที่ 6	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากรายงานผลการดำเนินการของรัฐบาลในรอบ 1 ปี (<http://oneyear.thaigov.go.th/>) กล่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยว่า

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังเปราะบาง สืบเนื่องมาจากปัญหาที่รุมเร้า หลายประการ ภาคประชาชนยังคงอ่อนแอมาก ประชาชนในชนบทมีรายได้ที่ไม่เพียงพอ กับภาระค่าใช้จ่าย เป็นผลมาจากปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งมีภาระหนี้สินสูง ในขณะที่ประชาชนในเมืองมีรายได้ไม่มั่นคง อันเป็นผลมาจากการปรับตัวของภาคธุรกิจ โดยการเลิกกิจการ การปรับลดค่าใช้จ่าย หรือขนาดขององค์กร ในขณะที่กำลังซื้อภายในประเทศยังไม่เข้มแข็งพอ ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงกำลังเผชิญ กับปัญหาการถดถอยของขีดความสามารถในการแข่งขัน อุตสาหกรรมหลายประเภทไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือ ระบบสถาบันการเงินยังไม่สามารถทำหน้าที่ตามปกติในการเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่ตลาดทุนไทยกำลังเผชิญ กับภาวะซบเซาอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุน และแหล่งลงทุนระยะยาวของระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยรวม มิเพียงเท่านั้น รัฐบาลยังมีข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายการคลัง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากภาระหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นมา ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่

ผ่านมา ในช่วงที่รัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศนั้น เหนือใจปัจจัยสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจโลกยังไม่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้ค้ารายใหญ่ของไทยมีแนวโน้มเศรษฐกิจที่ชะลอตัว เหตุการณ์การก่อการร้ายในสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเกิดความผันผวน และชะลอตัวลงอีกอย่างต่อเนื่อง จากการที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทย ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังคงพึ่งพิงเศรษฐกิจโลกมาก โดยมีการส่งออกสูงถึงร้อยละ 58 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกย่อมส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย อย่างมีอาจปฏิเสธได้ วิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม อย่างมากมายในวงกว้าง การว่างงานยังอยู่ในอัตราที่สูงถึง 1.2 ล้านคน สัดส่วนนักเรียนต้องออกจากโรงเรียน เพราะครอบครัวไม่มีรายได้ส่งเสียสูงขึ้น ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ปัญหายาเสพติดที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี 2543 มีการจับกุมคดียาเสพติดถึง 256,925 ราย ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว และเป็นระบบ ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และความมั่นคงของประเทศในที่สุด ภายใต้สถานการณ์วิกฤตและข้อจำกัดดังกล่าว

ดังนั้นรัฐบาลได้เร่งดำเนินมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน โครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นการลงทุน และการบริโภคภายในประเทศ โดยมีเป้าหมายในการหยุดยั้งการหดตัวของเศรษฐกิจ พร้อมกันนั้น รัฐบาลได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมใหม่ โดยมองภาพให้ครบถ้วนอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างมีคุณภาพ และเสถียรภาพ มิใช่เน้นแต่เพียงการเติบโตด้านปริมาณเช่นในอดีต หากแต่จะเน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าซึ่งมุ่งเน้น การสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อยกระดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง กับการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ กับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด การยกระดับขีดความสามารถดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการลงทุนให้แข็งแกร่ง และเร่งดำเนินการฟื้นฟูให้ระบบสถาบันการเงินกลับคืนสู่ภาวะปกติ สามารถอำนวยความสะดวก เพื่อการลงทุนของภาคเอกชนตามปกติควบคู่ไปกับการวางกรอบแก้ปัญหาพื้นฐานเพื่อบรรเทา และแก้ไขปัญหาคาการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และช่วยประชาชนผู้ด้อยโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายเกี่ยวกับการลงทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม([http://www.smethai.net](http://www.smethai.net/th/theme/include/www.smethai.net)) พอจะสรุปได้ดังนี้

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุนในขณะเดียวกัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสาร และการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงาน ที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร เหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งกัน รวมทั้งต้องมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

- 1.วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
- 2.วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและ การตลาด
- 3.วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก และ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.1 พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและ จัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2 จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
- 1.3 สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย
- 1.4 สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล
- 1.5 พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 2.1 บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อมรับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์
- 2.2 เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs
- 2.3 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 2.4 ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 3.1 ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐ ให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม
- 3.2 ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3.3 เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก
- 3.4 ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริม ทางการเงิน เพื่อส่งเสริม SMEs

- 4.1 ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ
- 4.2 พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs
- 4.3 จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 4.4 จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และ เป็น

แหล่งทุนสนับสนุน การรวมกลุ่มของ SMEs

- 4.5 เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงินแก่ SMEs

5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 5.1 เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs
- 5.2 พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างความเป็นธรรม

ชัดเจนข้อเสียเปรียบของ SMEs

- 5.3 ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร

- 5.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

5.5 ยกกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ

- 5.6 ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

6.1 บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ในอนาคต

6.2 ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

6.3 ยกกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้

- 6.4 ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

7.1 ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจ เพื่อประสิทธิภาพโดยรวม

7.2 พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจร

7.3 ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

7.4 จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากการรายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลในรอบ 1 ปี กล่าวเกี่ยวกับภาวะดุลการค้าของประเทศไว้ว่า (<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบ ต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาความยากจนเพิ่มมากขึ้น เกิดความขัดสน ด้านรายได้ในการยังชีพประคองกับ ภาวะเศรษฐกิจ โลกที่คาดว่ายังมีแนวโน้ม ที่จะชะลอตัวต่อไปอีกระยะหนึ่ง จึงต้องปรับฐานเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็ง และสามารถขยายตัว ต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ

รัฐบาลจึงมีนโยบาย ที่จะยกระดับนโยบายด้านการค้า ต่างประเทศจากการเน้นเพียงเร่งรัด การส่งออกในทุกระดับสู่การพัฒนาเครือข่าย การตลาดเข้าสู่ตลาดโลก และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการณ์ทั้งนี้ โดยในด้านการพาณิชย์สนับสนุนและ ผลักดันให้ภาคเอกชน ยกกระดับความพร้อมในการเผชิญ การแข่งขันเสรี ในเวทีการค้าระหว่าง ประเทศ การพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าสินค้าและบริการใน ภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการแสดงสินค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศในด้านการค้าสินค้าและบริการจะส่งเสริมให้กิจการของไทยสามารถครอบครอง เทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่น แล้วนำมาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้สามารถ ทำการผลิต ที่มีความหลากหลายกว่าของเดิม ส่งเสริมธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดเล็กให้ สามารถดำรงอยู่ได้ กำหนดมาตรการดูแลธุรกิจขนาดใหญ่ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง สำหรับในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการค้า เสรีในการค้าระหว่างประเทศ เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้า และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน ส่งเสริมการค้าการลงทุนกับ

ประเทศเพื่อนบ้าน และการค้าชายแดน การพัฒนาไปสู่ฐานการผลิตสินค้าหรือการให้บริการร่วมกัน ในภูมิภาค อีกทั้งจะส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ด้านการค้า และการลงทุนและวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทาง และ ยุทธศาสตร์ของนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

รายงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยจากการดำเนินงานของรัฐบาลกล่าวไว้ว่า (<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

รัฐบาลมีนโยบาย ในการฟื้นฟูสภาพ และคุณภาพ การป้องกันการเสื่อมโทรม หรือการสูญเสียไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิต เกิดความสมดุลในการพัฒนา และเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน โดยจะบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน ในการควบคุมและกำจัดมลภาวะ สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณา ในการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลักดันการนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วม มาใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา เทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินกำหนดมาตรฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ และสร้างมาตรการในการควบคุมการนำเข้าสารเคมีสารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว

1.การบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ดังนี้

1.1 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อฟื้นฟูแหล่งน้ำ ได้ดำเนินการในพื้นที่ดำเนินการลุ่มน้ำที่สำคัญๆ หลายแห่ง รวมทั้งโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช การแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำบางปะกงและแม่น้ำสาขาอันเนื่องมาจากเขื่อนทดน้ำบางปะกง

1.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ การแก้ไขปัญหามลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษ ได้ประกาศพื้นที่หลายแห่ง เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในแต่ละเขตอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่

1.3 การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวมีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และพื้นที่สีเขียว ชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ การจัดการพื้นที่สีเขียวและนันทนาการในเขตชุมชนต่างๆ การดำเนินการตาม โครงการสวนกลางมหานคร บริเวณบางกะเจ้า 6 ตำบล เพื่อสร้างสวนพฤกษชาติ และสวนสาธารณะในพื้นที่ดำเนินงาน ของทั้งโครงการจำนวน 9,000ไร่ ดำเนินการสร้างสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติเนื้อที่148 ไร่ ที่ตำบลบางกะเจ้า และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานชื่อสวนสาธารณะดังกล่าวว่า “ศรีนครเขื่อนขันธ์” ซึ่งหมายถึงสวนสาธารณะที่เป็นศรีแก่นครเขื่อนขันธ์ ขณะนี้มีแผนขยายเวลาการดำเนินงานโครงการสวนกลางมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2547) ด้วย

1.4 การจัดการทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้ มีการสำรวจการถือครองพื้นที่ของเกษตรกร 12,130 ราย พื้นที่ 163,00ไร่ ตรวจรับรองสิทธิการอยู่อาศัย และทำกินของราษฎร 489 ราย พื้นที่ 2,688 ไร่ จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ 277 กิโลเมตร จัดทำเครื่องหมาย แสดงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ ในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ 2,400 กิโลเมตร สำรวจฝั่งแนวเขตรั้วลดหนามแสดงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ 1,029 กิโลเมตร การปลูกป่าในปี 2544ได้ปลูกป่าเพิ่ม 251,225ไร่ สำหรับในปี 2544 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 0.25 ล้านไร่ ประชากรสัตว์ป่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีการรณรงค์ป้องกันไฟป่า ในพื้นที่ทั่วประเทศ ในการฟื้นฟูป่าชายเลน ได้มีการสำรวจเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน 2.3 ล้านไร่ ปลูกป่าชายเลน 12,000ไร่ บำรุงป่าชายเลน 24,460ไร่ บำรุงแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ไม้ป่าชายเลน 4,000ไร่ ก่อสร้างแนวเขตป่าชายเลน ชุดคูและแพรก 76 กิโลเมตร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาป่าชายเลนเสื่อมโทรม โดยการพิจารณาเรื่องการ ให้สัมปทานป่าชายเลน ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายไม่ต่อสัมปทาน เมื่อสิ้นสัมปทานแล้ว และให้กรมป่าไม้ทำการปลูกเสริมเพื่อฟื้นฟู และป้องกันรักษาในพื้นที่สัมปทาน ส่วนพื้นที่ที่มีการบุกรุกให้ดำเนินการ ฟื้นฟูให้สมบูรณ์ดังเดิม และประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ต่อไป นอกจากนี้ในการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่การเกษตร ได้ใช้อำนาจบริหาร ระวังการเลี้ยงกึ่งกุลาดำระบบความเค็มต่ำ ในพื้นที่น้ำจืด โดยพิจารณาตัดสินใจด้วยการยึดหลักธรรมชาติ เพื่อให้อึดต่อความสมดุล ในการพัฒนาและเป็นรากฐาน ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะที่เดียวกันรัฐบาล ก็ได้วางมาตรการส่งเสริมฟื้นฟูการเพาะ เลี้ยงกึ่งกุลาดำ โดยกำหนดจำแนกเขต (Zoning) เพื่อจะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศน์ตลอดถึง ระบบน้ำดิบเพื่อการประปา การชลประทาน และระบบน้ำบาดาล

1.5 การสร้างจิตสำนึก ทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริม และเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์จัดาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นฐานข้อมูล ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ระดับจังหวัด 10 จังหวัด ส่งเสริมการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่คุ้มครอง

และเขตควบคุมมลพิษ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร รมรณรงค์การจัดการครัวเรือน และโรงเรียนเพื่อลดขยะชุมชน รวมทั้งได้จัดตั้งองค์กรกลาง ทำหน้าที่ควบคุมดูแล ส่งเสริม วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และจัดตั้งกองทุน เพื่อเป็นค่าประกันความเสียหาย ด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

2. การส่งเสริมและสนับสนุนการมีบทบาท และส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ในการควบคุมและกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

โดยการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนโครงการที่ประชาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ในปี 2544 จำนวน 10,845.6 ล้านบาท กิจกรรมและโครงการที่ประชาชน ได้ริเริ่มดำเนินการ หรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ มีมากกว่า 750โครงการ นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอีกหลายโครงการ ขณะนี้มีจำนวนองค์กรเอกชน (NGO) ที่ลงทะเบียน เพื่อร่วมดำเนินการด้านการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แล้ว จำนวน 113 องค์กร รัฐบาลยังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ต่อสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ผ่านวาระ 2-3 ไปแล้ว นอกจากนี้ยังได้สนับสนุน ให้มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชนรอบป่าอนุรักษ์ 78 กลุ่ม 138 หมู่บ้าน ส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชนในเขต สปก. 200 แห่งด้วย

3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมา พิจารณาในการศึกษาผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และผลักดันการนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วมมา ใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

4. สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของไทย สำหรับการแสวงหาการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทุกแหล่ง รวมถึงการนำสิ่งของ หรือเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่

5. กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับของการพัฒนา ทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศควบคู่ไปกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

6. สร้างมาตรการในการควบคุมการนำเข้าสารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อไม่ให้ประเทศไทยเป็นสถานที่ทดลองหรือจำหน่ายสารและวัตถุอันตราย ที่ต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศผู้จำหน่าย

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติกล่าวเกี่ยวกับการเป็นหนี้สินของประชาชนไว้ว่า

(<http://www.nso.go.th/thai/stat/sociohs/soceffect.htm>)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษาผลกระทบ จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่มีต่อครัวเรือนครั้งแรกในปี 2542 และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปี 2544 การสำรวจครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 ทั้งนี้เพื่อให้มีข้อมูลต่อเนื่องสำหรับเป็นตัวชี้วัดผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อครัวเรือนกลุ่มต่างๆ โดยทำการสำรวจจากครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศประมาณ 16,500 ครัวเรือนในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคมและเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2544 ผลจากการศึกษาที่สำคัญๆ สรุปได้ดังนี้

1. ผลกระทบที่มีต่อรายได้ของครัวเรือน เมื่อให้ครัวเรือนเปรียบเทียบรายได้ ของครัวเรือนในปี 2544 กับปี 2543 พบว่าครัวเรือนร้อยละ 62.3 รายงานได้ใกล้เคียงกันร้อยละ 28.0 รายงานว่ามีรายได้ลดลง โดยส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงน้อยกว่าร้อยละ 25 ในขณะที่ครัวเรือนร้อยละ 9.7 รายงานว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ มีรายได้เพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ 25 จะเห็นได้ว่าครัวเรือนที่รายงานว่ามีรายได้(ปี 2544 กับ ปี 2543) ใกล้เคียงกันนั้น มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับการสำรวจครั้งก่อน(ปี 2543 กับปี 2542) ในขณะที่ครัวเรือนที่รายงานว่ามีรายได้ ลดลงมีสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด

2. สาเหตุที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง การที่รายได้ของครัวเรือน ลดลงในปี 2544 นั้นส่วนหนึ่งเนื่องมาจากรายได้ จากการเกษตรลดลง โดยเกือบครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 47.2) ของครัวเรือนที่มีรายได้ลดลงรายงาน สาเหตุที่ทำให้รายได้ลดลง เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ สาเหตุที่สำคัญลำดับต่อมาคือ ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่สูงขึ้น และภัยธรรมชาติจากภาวะภัยแล้งและน้ำท่วม ทำให้รายได้จากการเกษตรลดลง โดยครัวเรือนทั่วประเทศที่มีรายได้ ลดลงรายงานสาเหตุดังกล่าว ร้อยละ 42.3 และ 37.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ครัวเรือนร้อยละ 31.6 ของครัวเรือนที่มีรายได้ลดลง รายงานว่ามีรายได้จากการประกอบธุรกิจ ที่ไม่ใช่การเกษตรลดลงและเลิกกิจการ การลดลงของเงินช่วยเหลือ ที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลง รายงานสาเหตุนี้ประมาณร้อยละ 19.0 และครัวเรือนร้อยละ 16.6 รายงานว่าสมาชิกในครัวเรือน ถูกลดเงินเดือนค่าจ้าง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ อีกร้อยละ 11.7

3. วิธีการแก้ไขและบรรเทาปัญหา จากการที่รายได้ของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลงส่วนใหญ่(ร้อยละ 74.6) แก้ไขหรือบรรเทาปัญหา โดยการปรับแบบแผนการบริโภคอาหาร ครัวเรือนร้อยละ 41.9 แก้ไขปัญหาโดยการกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน ครัวเรือนร้อยละ 38.4 ทำงานมากขึ้น การถอนเงินออมออกมาใช้จ่าย เป็นวิธีการหนึ่งที่ครัวเรือนร้อยละ 29.3 ใช้

บรรเทาปัญหาจากการที่รายได้อาจลดลง คริวเรือนร้อยละ 28.8 ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โดยเปลี่ยนไปรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ หรือซื้อยามารักษาเอง และคริวเรือนร้อยละ 26.0 ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกคริวเรือน นอกจากวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว คริวเรือนที่มีรายได้อาจลดลงยังใช้วิธีการอื่นๆ อีกเช่น กู้ยืมเงินจากกองทุนของรัฐ(ร้อยละ 17.5) การไปหางานทำยังต่างถิ่น(ร้อยละ 16.4) จำนำ จำนองทรัพย์สิน(ร้อยละ 11.1) ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ(ร้อยละ 9.8) ขายทรัพย์สิน(ร้อยละ 8.1) เป็นต้น สำหรับคริวเรือนที่บุตรหลานต้องลาออกจากสถานศึกษาหรือไม่สามารถเรียนต่อได้มีร้อยละ 2.9 และที่ต้องย้ายสถานศึกษาจากเอกชนไปรัฐบาลมีเพียงร้อยละ 1.6

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

จากการศึกษาของนักสังคมวิทยาเกี่ยวกับสภาพชนบทได้กล่าวไว้ว่า

(http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html)

1. อาชีพชนบท มักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
2. ขนาดของชุมชนมีขนาดเล็ก จึงทำให้คนในชุมชนรู้จักมักคุ้นกัน รับรู้เรื่องทุกข์สุขของครอบครัวเพื่อนบ้าน และพึ่งพาอาศัยกันได้ตามสมควร
3. การพึ่งพาธรรมชาติสูง โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้วิถีชีวิตผูกพันกับประเพณี ความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติสูงกว่าคนในเมือง ซึ่งอาจดำรงชีวิตต่างจากชีวิตคนในชนบท
4. ค่าครองชีพต่ำ คือ สามารถอยู่หากินได้ดีกว่าชุมชนเมือง ยังสามารถพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ท้องนา ฝืนป่า แหล่งน้ำ เป็นแหล่งอาหารหรือผลิตอาหารได้
5. ไม่เคร่งเครียดกับการต่อสู้เพื่อการอยู่รอดเท่าวิถีชีวิตของชาวเมือง ซึ่งผูกพันกับค่าจ้าง ค่าแรงรายวัน การทำงานตามเวลาที่กำหนด การนัดหมายจึงเป็นเรื่องที่ชาวชนบทรับรู้ เมื่อเข้าไปทำงานในเมือง ต้องอาศัยความอดทนและทำงานหนักเพื่อแลกกับเงินเพียงพื่อให้อยู่รอด
6. ความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการสื่อสารยุคใหม่ โทรสาร โรงแรม ร้านค้าที่ทันสมัยยังมีอยู่น้อย ความเจริญของชนบทจึงล่าช้ากว่าชุมชนเมือง ดังนั้นในการรับรู้ข่าวสารเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร

1.1.7 ค่านิยมและกระแสวิฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

เนื่องด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้โลกเกิดการติดต่อสื่อสารกันอย่างง่ายขึ้น มีการแลกเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจ ความคิด วัฒนธรรมและความรู้ ทำให้เกิดการแพร่กระจายทางด้านวัฒนธรรมทางด้านต่างๆที่มากับการติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ ในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นจะเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตามของประเทศที่ด้อยพัฒนา จะรับเอาสิ่งต่างๆที่มีในประเทศที่พัฒนาแล้วมาปฏิบัติ มีการพึ่งพาประเทศที่พัฒนาทางด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ และนำเข้าวัฒนธรรมต่างๆมาด้วย เพราะมีความเชื่อที่ว่า เป็นการรับเอาวัฒนธรรมที่เจริญแล้วมาใช้ในประเทศทำให้ประเทศเป็นประเทศที่ทันสมัยทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่นวัฒนธรรมในการกิน การทำงาน ทางครอบครัว การแข่งขันที่มีมากขึ้น การแต่งกาย เป็นต้น ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียเอกลักษณ์ที่ปฏิบัติถ่ายทอดกันมา หันมาใส่ใจในวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เกิดภาวะการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ เพราะ ปกติประเทศก็มีการพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้วทางด้านเทคโนโลยี และด้านวิชาการอยู่แล้ว เมื่อรับเอาวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตมาด้วยทำให้เกิดความต้องการที่จะมีชีวิตแบบตะวันตก ต้องมีความสะดวกสบายที่ครบครัน สินค้าที่ใช้ต้องมีราคาแพงและนำเข้ามาจากต่างประเทศพึ่งพาและรับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนแต่มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและทางด้านสังคมของประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโป่งกะสัง

หมู่บ้านได้เริ่มตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 ในสมัยก่อนที่บริเวณนี้จะมี ดิน โป่ง ที่สัตว์ชอบมากินและมี ต้นกะสัง อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อมีการอพยพเข้ามาอยู่ของประชากรจึงได้มีการตั้งชื่อของหมู่บ้านให้สอดคล้องกับธรรมชาติที่เป็นอยู่จึงตั้งชื่อว่า “บ้านโป่งกะสัง” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยครั้งแรกที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ในเขตตำบลปากช่อง ต่อมาได้มาอยู่ในตำบลหนองพระ และปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลหนองน้ำแดง

คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านเป็นคนมาจากจังหวัดสระบุรี ลพบุรี และชัยภูมิ สาเหตุที่ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้เพราะว่า ต้องการหาที่ประกอบอาชีพและเห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการทำเกษตร และเป็นป่ามีต้นไม้ไม่มากเหมาะต่อการสร้างที่อยู่อาศัย

อาชีพแรกที่มีในหมู่บ้านคือการทำเกษตร โดยพืชที่นิยมเพาะปลูกคือ ข้าวโพด ฝ้าย และมันสำปะหลัง นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ คือ ไก่ โค

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบเหมาะต่อการทำเกษตรล้อมรอบด้วยภูเขา สภาพอากาศค่อนข้างเย็นมีลมพัดบ่อยครั้ง อาณาเขตของหมู่บ้าน

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านคลองชัย หมู่ที่ 10 ต.หนองน้ำแดง

ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ต.หมู่อี
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ต.ชนงพระ
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	หมู่บ้านหนองมะกรูด หมู่ที่ 5 ต.หนองน้ำแดง

สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านโป่งกะสังอยู่ห่างจากอำเภอปากช่องประมาณ 12 กิโลเมตร ชาวบ้านตั้งบ้านเรือนเป็นกระจุก มีถนนผ่านชุมชน คือ ถนนชนรชต์ ภายในหมู่บ้านจะมีถนนลูกรังที่ทำการติดต่อกันในหมู่บ้าน พื้นที่หมู่บ้านเป็นที่ราบล้อมรอบด้วยภูเขา ปัจจุบันมีครัวเรือนทั้งสิ้น 250 ครัวเรือน มีประชากร 879 คน เป็นเพศชาย 438 คน และเพศหญิง 441 คน

ด้านสาธารณูปโภค ปัจจุบันครัวเรือนส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้จะมีเฉพาะบางครัวเรือนเท่านั้นที่ไฟฟ้ายังเข้าไปไม่ถึง การประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2540 ด้วยงบประมาณของ อ.บ.ต.หนองน้ำแดง แต่บางครัวเรือนยังคงใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาล

ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียน 1 แห่ง เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีวัดในการประกอบพิธีทางศาสนา 3 วัด

อาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้านทำการเกษตร โดยทำการเพาะปลูก ข้าวโพด มันสำปะหลัง ทำสวนมะม่วง ขนุน และน้อยหน่า นอกจากนี้ยังมีอาชีพค้าขายและรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในหมู่บ้าน คือ โรงงานผลิตนม คันทรีเฟรช และฟาร์มແหลมทอง

ด้านเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ปลูกพืชไร่ และพืชสวน และจะมีส่วนหนึ่งที่รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีการค้าขาย

รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง พอมีพอกิน จะมีคนกลุ่มน้อยในหมู่บ้านที่จะมีฐานะดี และมีรายได้สูงเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขายและให้บริการ

ด้านวัฒนธรรมประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้าน ไม่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ มีประเพณีที่สำคัญส่วนใหญ่ ก็จะเป็นประเพณีวันสำคัญทางศาสนาตามปฏิทินในแต่ละปี คือ

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณีขึ้นปีใหม่และวันพระประจำเดือน
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณีวันมาฆบูชาและวันพระประจำเดือน
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณีวันสารทไทยและวันพระประจำเดือน
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณีวันสงกรานต์และวันพระประจำเดือน
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณีวันวิสาขบูชาและวันพระประจำเดือน

เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณีวันเข้าพรรษา วันอาสาฬหบูชาและวันพระ
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณีวันแม่แห่งชาติและวันพระประจำเดือน
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณีวันออกพรรษาและวันพระประจำเดือน
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณีวันลอยกระทงและวันพระประจำเดือน
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณีวันพ่อแห่งชาติและวันพระประจำเดือน

สุขภาพ

ส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ถ้ามีการเจ็บป่วย ถ้าไม่หนักหนาอะไรก็จะซื้อยามารับประทานเอง ถ้าไม่หายหรือมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง จะไปหาหมอที่โรงพยาบาลปากช่องนานา หรือไปหาหมอที่คลินิก

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

- ผู้นำชุมชน ของหมู่บ้านแบ่งเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ต. พัฒนาชุมชน ครู พระสงฆ์
- ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเหมือนกับผู้นำที่ทางราชการแต่งตั้งนั้น ได้แก่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
- ภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มองค์กรต่างๆ ขึ้นภายในหมู่บ้านแสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน เพราะการรวมกลุ่มเกิดมาจากการที่ประชากรในหมู่บ้านมีความสามัคคีต้องการช่วยเหลือกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน
 - กลุ่มสตรีแม่บ้าน มีกิจกรรมของกลุ่ม คือ ช่วยเหลือกับเรื่องการประกอบ อาชีพทางด้านเกษตร และการปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีสำคัญต่างๆ
 - กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นการรวมกลุ่มในลักษณะการทำประกันชีวิตเพื่อหากมีการเสียชีวิต ผู้ทำประกันหรือเป็นสมาชิกกลุ่มจะได้รับเงินทดแทนและเงินช่วยเหลือ
 - กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมของกลุ่ม คือ ช่วยให้สมาชิกมีดอกาสกู้ยืมเพื่อนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพและด้านอื่นๆตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
 - กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กิจกรรมของกลุ่ม คือ เป็นเงินทุนสำรองให้สมาชิกสามารถกู้เงินฉุกเฉินได้ และต้องการให้สมาชิกรู้จักการเก็บออมเงิน โดยการเก็บเป็นเงินฝากหุ้นละ 100 บาท

ด้านประชากร

ปัจจุบันมีครัวเรือนทั้งสิ้น 250 ครัวเรือน มีประชากร 879 คน เป็นเพศชาย 438 คน และเพศหญิง 441 คน

ลักษณะของประชากร	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	438
หญิง	441
2. อายุ	
1 วัน – 3 ปีเต็ม	21
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	63
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	81
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	173
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	74
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	411
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	31
60 ปี 1 วันขึ้นไป	25

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุน 1 ล้านบาทเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านได้ทัศนคติว่า รัฐบาลจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือประชาชนในเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ เป็นการกระตุ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนและให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ในการบริหารกองทุนกันเอง

2. เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าประชาชน มีความเข้าใจว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาท จากรัฐบาลจะเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในเรื่องของเงินทุน เพื่อการ

ประกอบอาชีพ และใช้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ควรจะคงอยู่ต่อไปด้วยการกู้และชำระคืน เพื่อให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้กู้ต่อไป

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนพบว่าสมาชิกของกองทุนเข้าใจนโยบายและกฎระเบียบของกองทุนดี เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน ช่วยเหลือเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระบบให้เกิดการหมุนเวียนเงินมากขึ้น

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าสมาชิกผู้กู้มีความเห็นตรงกันว่าทุกคนควรชำระเงินคืนให้กับกองทุนตามที่กำหนด เพราะการกู้เงินจากกองทุนเพิ่ม และเงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะเป็นการหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่น ๆ กู้ต่อไปแต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีให้ผู้นำชำระ เพราะยังไม่ถึงกำหนดในการชำระเงิน

5. ผู้สมัครขอกู้ กองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง ได้รับผู้สมัครขอกู้ทั้งหมด 73 คน ผู้สมัครขอกู้ได้ทำตามระเบียบตามที่กำหนด โดยที่ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดไว้

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง เป็นไปตามระเบียบของกองทุนทุกประการ ผู้กู้ทุกรายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระเบียบกองทุนกำหนด สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยต้องระบุวัตถุประสงค์ การกู้ยืมอย่างชัดเจน

2. กระบวนการแนะนำวิธีทำธุรกิจ การประกอบอาชีพในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็จะเป็นการทำเกษตร คือ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่เคยทำกันสมัยรุ่น ดังนั้นผู้กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปจะทำธุรกิจที่ตนเองเคยทำ

3. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าการทำบัญชีของกองทุนในหมู่บ้าน ได้มีการให้ตัวแทนคณะกรรมการจัดทำบัญชี ซึ่งคณะกรรมการเองก็ยังไม่มีความเข้าใจ เนื่องจากไม่มีความรู้ และไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำบัญชีมาก่อน ได้ทำบัญชีตามคำแนะนำของทางพัฒนากร และอาศัยการทำตามความเข้าใจกันเองอย่างง่าย ๆ

4. กระบวนการรับชำระหนี้ กองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสังได้มีการปล่อยเงินกู้ ให้กับสมาชิกแล้วทั้งหมด 73 ราย ซึ่งมีการกำหนดชำระหนี้ภายใน 1 ปีจากวันที่มากู้เงิน พร้อมดอกเบี้ยด้วย

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

ผลโดยตรง

1. จำนวนผู้รู้ พบว่าจากการได้รับสมัคร สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง มีจำนวน 73 ราย จำนวนผู้รู้ได้ทำตามระเบียบกองทุนอย่างถูกต้อง จากจำนวนผู้เป็นสมาชิก 122 คน
2. ขอดเงินใหู้้พบว่าคณะกรรมการได้มีการพิจารณาเงินกู้ ตามที่ผู้มาเสนอโครงการโดยดูตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่ได้อนุญาตคณะกรรมการ โดยขอดผู้รู้สามารถจำแนกตามประเภทที่ผู้ได้ ดังนี้

1. การผลิตการเกษตร				
-เพาะปลูก จำนวน 54 ราย	รวมเงินกู้	735,000	บาท	
-เลี้ยงสัตว์ จำนวน 4 ราย	รวมเงินกู้	60,000	บาท	
2. ค้าขาย				
จำนวน 15 ราย	รวมเงินกู้	184,000	บาท	
รวมเงินกู้ทั้งหมด		979,000	บาท	

ผลกระทบโดยตรง

1. จำนวนผู้รู้ได้ ส่วนใหญ่ผู้ที่จะู้ไปพัฒนาอาชีพ ของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้จำนวน 73 ราย โดยคณะกรรมการให้กับผู้รู้ทั้งหมด โดยดูจากวัตถุประสงค์ของผู้
2. จำนวนเงินสะสมคงเหลือในปัจจุบัน 22,131 บาท (สองหมื่นสองพันหนึ่งร้อยสามสิบเอ็ด บาท)
3. การขยายกิจการของผู้รู้พบว่า ผู้รู้บางรายมีการขยายกิจการ เช่น ทำการเพาะปลูกข้าวโพด เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ทำอยู่ และบางรายเก็บไว้เป็นทุนหมุนเวียน ในกิจการ

ผลกระทบทางอ้อม

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งจากการบริหารจัดการกองทุนที่ดี เนื่องจากกองทุนมีการทำงานที่เป็นระบบของคณะกรรมการที่มีความรอบคอบ มีการประสานงานที่ดี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่สมาชิก และสมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกัน
2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ จะมีการแนะนำอาชีพเสริมให้กับสมาชิกในหมู่บ้านจากวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถในด้านนั้นๆ ทั้งในหมู่บ้านและจากภายนอก เช่น สอนการตัดเย็บเสื้อผ้า การเพาะเห็ด เป็นต้น

3. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านมีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้าน และตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือ ทำให้ลดการกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบ

ผลการประเมินหน่วยระบบ

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ พบว่าหลังจากมีการปล่อยกู้เงิน ผู้กู้แต่ละรายก็นำไปลงทุนประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด และเคยมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว หรือกำลังทำอยู่ จึงไม่เกิดปัญหาในการทำธุรกิจ
2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่าสมาชิกผู้กู้ มีความสามารถในการดำเนินงานกิจการ เนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อน เช่น กู้เงิน ไปเป็นทุนเพื่อการเกษตร ส่วนใหญ่ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพทางการเกษตรอยู่ก่อนแล้วเงินที่กู้ยืมจากกองทุนมาเพื่อขยายกิจการของตนเองต่อไป
3. ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว พบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่ที่มีฐานะปานกลางจนถึงยากจน ไม่ค่อยมีหลักทรัพย์มากนัก จึงไม่มีหลักประกันในการกู้ยืมว่าจะได้รับการชำระคืนหรือไม่
4. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ส่วนใหญ่ผู้กู้จะเป็นหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เพราะกู้เงินมาทำการเพาะปลูก แต่ก็มีความสามารถที่จะชำระคืนได้ครบจำนวน
5. หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้ เกือบทุกราวเรือนของผู้ที่กู้เงินจะเป็นหนี้สินนายทุนกัน เพราะกู้ได้ง่ายไม่ยุ่งยากมากนัก แต่ดอกเบี้ยแพง
6. อาชีพหลักของสมาชิกผู้กู้ พบว่า ผู้กู้แต่ละรายจะประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง ทำสวนน้อยหน้า สวนมะม่วง เลี้ยงสัตว์ จะมีค้าขายบ้าง
7. รายได้ของครอบครัว พบว่าชาวบ้านหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพการเกษตร และรับจ้างทั่วไป รายได้จากการรับจ้างที่ทั่วไปรายหนึ่งก็ตก 100-150 บาท ส่วนการเกษตรก็ต้องขึ้นอยู่กับฤดูกาล

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน พบว่าผู้กู้แต่ละรายที่ขอเงินไปจะมีจำนวนเงินที่กู้ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับ การขอกู้แต่ละราย และการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ โดยเหตุผลและความเป็นไปได้ขอโครงการที่จะทำการกู้ยืม โดยที่แต่ละรายกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท
2. เงินอื่นๆ หมู่บ้านจะมีกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งตั้งมานานแล้ว ให้ชาวบ้านได้กู้เพื่อนำไปลงทุนในด้านอื่นๆ ที่ชาวบ้านจะทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น
3. สถานที่และวัตถุดิบพบว่า สมาชิกผู้ส่วนใหญ่ทำการประกอบอาชีพอยู่ภายในหมู่บ้าน จะมีเฉพาะที่รับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน
4. เทคนิควิธีการทำงาน สมาชิกผู้แต่ละรายมีเทคนิค และวิธีการทำงาน คือ ทำตามบรรพบุรุษที่เคยทำติดต่อกันมา มีความขยันอดทน
5. กำลังทำงาน ผู้ส่วนใหญ่จะมีกำลังทำงาน โดยใช้แรงงานจากสมาชิกครอบครัวเป็นหลัก ถ้าหากเกินกว่าที่กำลังครอบครัวจะทำได้ก็จะมีจ้างงานเป็นครั้งคราว

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้แต่ละราย ผู้ส่วนใหญ่ที่ทำกิจการทำกันมานานแล้ว โดยการสืบทอดกันมาจนถึงรุ่นปัจจุบันก็จะมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง เช่น ทำไร่ข้าวโพดจากเมื่อก่อนใช้คนทำงานลดจำนวนคนลงและเพิ่ม เครื่องจักรเข้ามาช่วย อีกทั้งในปัจจุบันมีวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกด้วย
2. การหาตลาดที่ดี พบว่าส่วนใหญ่ผู้จะมีตลาดของตนเองที่ทำการส่งผลผลิตเป็นประจำ การตลาดตัวผู้จะเป็นทำจัดการหาด้วยตนเอง โดยการไปสืบหาว่าสถานที่ใดให้ราคาดีกว่ากันและผลิตภัณฑ์ ที่ตลาดต้องการตรงกับผลิตภัณฑ์ของผู้ด้วย
3. การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่าผู้แต่ละรายก็จะหาวัตถุดิบที่ดี เพื่อผลผลิตออกมาจะได้มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ผู้แต่ละรายก็จะไปหาซื้อวัตถุดิบ และคัดสรรอย่างดี และนอกจากนี้ยังปรึกษากับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มาก่อน
4. การทำบัญชี พบว่า ผู้แต่ละรายไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง เนื่องจากไม่เคยทำบัญชีมาก่อน จะเป็นเพียงการบันทึกรายรับ รายจ่าย อย่างง่ายๆและเข้าใจของตนเองเท่านั้น
5. การวิเคราะห์และการประเมินพบว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกยังประกอบอาชีพดั้งเดิมตามบรรพบุรุษที่เคยทำต่อกันมา จะมีการคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับบ้าง

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ผลโดยตรง

1. รายได้เป็นเงิน พบว่าผู้กู้ที่ขอกู้เงินไปลงทุนในกิจการ ของตนเองตั้งแต่วันที่กู้จนถึงวันนี้ ได้เพิ่มขึ้นมาบ้าง แต่บางรายก็ยังไม่ได้ผลผลิตเช่นเลี้ยงโค เพราะต้องรอเวลา
2. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของพบว่าผู้กู้ ที่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์

ผลกระทบโดยตรง

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ ผู้กู้บางรายได้มีการซื้อของมาเพิ่มขึ้น ทำการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น หลังจากที่ได้รับเงินจากกองทุน
2. ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ผลกระทบทางอ้อม

1. ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง พบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่รู้จักช่วยเหลือตนเองในการประกอบอาชีพเท่าที่จะทำได้ จะมีปัญหาเรื่องเงินทุนอยู่บ้าง
2. ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งใน กิจการของตนเองอย่างยั่งยืน ผู้กู้มีศักยภาพความ รับผิดชอบในการประกอบอาชีพของตนเองเพื่อที่จะได้เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน พบว่าในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่นที่ไปศึกษา นอกหมู่บ้านและก็มีคนทำงานที่ไปทำงานที่อื่นที่ดีกว่าและมีรายได้ที่ดีกว่า จะมี การกลับมาเยี่ยม บ้านเป็นประจำ หรือกลับมาตามเทศกาลต่างๆ

ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

1. อาชีพทำการเพาะปลูก

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์พืชที่จะนำมาปลูก เช่น เมล็ดข้าวโพดจะต้องมีลักษณะที่มี ความสมบูรณ์ทุกเมล็ด หรือดินมันสำปะหลังต้องมีความสด

กระบวนการที่ดีได้แก่ ผู้กู้จะต้องคำนึงถึงดินฟ้าอากาศในแต่ละฤดูด้วยเพราะในการที่ดูแล อยู่อาจจะเกิดฝนแล้ง แมลงศัตรูพืชระบาด แนวทางแก้ไขผู้กู้จะมีการศึกษามาแมลงหรืออาจจะขอ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ และคอยติดตามข่าวสารจากแหล่งต่างๆว่าควรจะปลูกพืชชนิด ไหนถึงจะได้ราคาดี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ข้าวโพดและมันสำปะหลังเพาะปลูก โดยมีการวางแผนและการจัดการที่ดีจะให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและได้ราคาดี คู่กับค่ากับการลงทุน

2. อาชีพเลี้ยงสัตว์เลี้ยงโคนม

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ วัตถุดิบคือโคที่ซื้อมาต้องมีสายพันธุ์ที่ดีเพื่อที่จะได้ผลผลิตที่ออกมาดี และมีคุณภาพ ให้น้ำนมปริมาณที่มาก

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีการหาอาหารที่มีคุณค่าให้กับโค ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีการทำโรงเรือนที่สะอาดเพื่อป้องกันโรคติดต่อ

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ผลผลิตที่ได้คือน้ำนมที่มีคุณภาพและมีปริมาณที่มากพอ การที่จะได้น้ำนมที่มีคุณภาพก็ขึ้นอยู่กับพันธุ์ของวัวและด้านสุขภาพความแข็งแรงของวัว

3. อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่สินค้าที่ผู้ที่จะนำมาขายจะต้องมีความหลากหลายเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อตามความต้องการและสถานที่ขายที่มีรูปแบบเป็นระเบียบหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการขาย

กระบวนการที่ดี การมีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้า มีการบริการที่ดี มีความซื่อสัตย์ ไม่ค้ำกำไรเกินควรเพื่อรักษาลูกค้าไว้

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือการที่มีลูกค้าเข้ามาซื้อของเป็นประจำมีสินค้าหลากหลาย จูงใจลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการทำให้การค้าขายดีและมีกำไรมากขึ้น

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ กรณีศึกษาบ้านโป่งกะสัง เพื่อทราบว่า

1. บรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุนพบว่า ก่อนที่จะเกิดการเกิดกองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้านนั้น มีกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านมาก่อนแล้วประชาชนในหมู่บ้านเมื่อเดือนกรกฎาคมเรื่องเงินก็จะมาขอความช่วยเหลือจากกลุ่มออมทรัพย์โดยการกู้ยืม การเกิดกองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้านก็จะเพิ่มจำนวนเงินที่จะให้ชาวบ้านกู้ยืมไปใช้จ่ายได้มากขึ้น สามารถช่วยแก้ปัญหาในหมู่บ้านได้ในระดับหนึ่ง คือประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านลดการเป็นหนี้รายทุนนอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูง

1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยการเลือกบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นคณะกรรมการบริหารงานกองทุนและได้รับการยอมรับจากสมาชิกในหมู่บ้าน การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารได้มีการรับสมาชิก พิจารณาในการปล่อยกู้ การจัดทำบัญชี และการรับชำระเงินกู้คืน

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ในหมู่บ้านมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ในด้านการนำเงินไปลงทุนทำกิจการของตนเอง ปรับปรุงและพัฒนากิจการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า หมู่บ้าน ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและมีกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อป้องกันการกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบ ให้สมาชิกในหมู่บ้านรู้จักในการบริหารกันเอง ได้รู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความสามัคคีกันในหมู่บ้าน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่า กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารงานที่มีคุณภาพมีการติดตามผลจากการให้กู้ยืม โดยตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการและเสนอแนะวิธีการที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยด้านบวก

- มีคณะกรรมการที่บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี
- มีความสามัคคีกันในหมู่บ้าน
- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ผู้นำชุมชนมีคุณธรรม

2. ปัจจัยด้านลบ

- ปัญหาเรื่องยาเสพติดที่ระบาด
- นำเงินที่กู้ไปใช้จ่ายผิดวัตถุประสงค์
- ขาดการประสานงานที่ดีจากราชการ
- ประชาชนยังไม่รู้จักกองทุนหมู่บ้านดีพอ
- ผู้กู้มีหนี้สินมาก

3. การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้านจะนำเอาประสบการณ์และวิธีการในการประกอบอาชีพมาเล่าสู่กันฟัง เป็นการแลกเปลี่ยนทักษะ และวิธีการ เพื่อแสวงหาหนทางที่ดีที่สุดในการประกอบอาชีพ

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน
- สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถบริหารจัดการกองทุนเองได้
- ประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนกู้ยืม
- เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน
- เกิดการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า

- ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีรายได้เพิ่มขึ้น
- หมู่บ้านมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- มีการประกอบอาชีพและสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการจัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อทราบผลของการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง 5 ข้อหรือไม่ ซึ่งวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 ข้อ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนและรู้ริเริ่ม เพื่อการแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายอะไรบ้าง

3. เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษารายละเอียดโดยทั่วไป ของหมู่บ้าน ได้แก่ข้อมูลทางด้านกายภาพและข้อมูลทางด้านชีวภาพ จากแหล่งข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมเป็นเอกสาร และจากแหล่งข้อมูลในพื้นที่ จากการสังเกตและการสอบถามบันทึกข้อมูล

2. ศึกษาระเบียบ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บร.1-บร.12
5. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์หาคัดสินใจประกอบการประเมินผลของโครงการ
6. จัดทำสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุน 1 ล้านบาทเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือประชาชนในเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ เป็นการกระตุ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนและให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ในการบริหารกองทุนกันเอง
2. เงิน 1 ล้านบาทเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในเรื่องของเงินทุน เพื่อการประกอบอาชีพ และใช้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ควรจะคงอยู่ต่อไปด้วยการกู้และชำระคืนเพื่อให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้กู้ต่อไป
3. คณะกรรมการหมู่บ้านเข้าใจ นโยบายและกฎระเบียบของกองทุนดี เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ช่วยเหลือเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระบบให้เกิดการหมุนเวียนเงินมากขึ้น
4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน สมาชิกผู้กู้มีทุกคนควรชำระเงินคืนให้กับกองทุนตามที่กำหนด เพราะการกู้เงินจากกองทุนเพิ่ม และเงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะเป็นการหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่น ๆ กู้ต่อไป แต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีการให้ผู้มาชำระ เพราะยังไม่ถึงกำหนดในการชำระเงิน
5. ผู้สมัครขอกู้ กองทุนหมู่บ้าน ไปงะสังได้รับผู้สมัครขอกู้ทั้งหมด 73 คน ผู้สมัครขอกู้ได้ทำตามระเบียบตามที่กำหนด โดยที่ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดไว้

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน การคัดเลือกผู้กู้ เป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านทุกประการ
2. กระบวนการแนะนำวิธีทำธุรกิจ การประกอบอาชีพในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็จะเป็นการทำเกษตร คือ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่เคยทำกันสมัยรุ่น ดังนั้นผู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปจะทำธุรกิจที่ตนเองเคยทำ

3. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน ได้มีการให้ตัวแทนคณะกรรมการจัดทำบัญชี กรรมการ ได้ทำบัญชีตามคำแนะนำของทางพัฒนากร และอาศัยการทำตามความเข้าใจกันเองอย่างง่าย ๆ

4. กระบวนการรับชำระหนี้ กองทุนหมู่บ้าน โป่งกะสัง ได้มีการปล่อยเงินกู้ ให้กับสมาชิก แล้วทั้งหมด 73 ราย ซึ่งมีการกำหนดชำระหนี้ภายใน 1 ปีจากวันที่มากู้เงิน พร้อมดอกเบี้ยด้วย

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรง คือ จำนวนผู้กู้ ยอดเงินให้กู้
2. ผลกระทบโดยตรง คือ จำนวนผู้กู้ได้ จำนวนเงินสะสมคงเหลือ การขยายกิจการของผู้
3. ผลกระทบทางอ้อม คือ กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้แต่ละรายก็นำไปลงทุนประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด และเคยมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว
2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกผู้กู้ มีความสามารถในการดำเนินกิจการ เนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อน
3. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ผู้กู้ส่วนใหญ่ที่มีฐานะปานกลางจนถึงยากจน ไม่ค่อยมีหลักทรัพย์มากนัก
4. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ส่วนใหญ่ผู้กู้จะเป็นหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
5. หนี้รายทุนนอกระบบของผู้กู้ เกือบทุกครัวเรือนของผู้ที่กู้เงินจะเป็นหนี้รายทุนกัน
6. อาชีพหลักของสมาชิกผู้กู้ ผู้กู้แต่ละรายจะประกอบอาชีพทางการเกษตร สวนน้อยหน้าเลี้ยงสัตว์ และค้าขาย
7. รายได้ของครอบครัว ชาวบ้านหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพการเกษตร และรับจ้างทั่วไป รายได้จึงน้อย

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ผู้กู้แต่ละรายที่ขอเงินจะได้เงินกู้ไม่เท่ากัน โดยที่แต่ละรายกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท
2. เงินอื่นๆ หมู่บ้านจะมีกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งตั้งมานานแล้ว ให้ชาวบ้านได้กู้เพื่อนำไปลงทุน
3. สถานที่และวัตถุดิบพบว่า สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่ทำการประกอบอาชีพอยู่ภายในหมู่บ้าน

4. เทคนิควิธีการทำงาน สมาชิกผู้ดูแลแต่ละรายมีเทคนิค และวิธีการทำงาน คือ ทำตามบรรพบุรุษที่เคยทำติดต่อกันมา มีความขยันอดทน

5. กำลังทำงาน ผู้มีส่วนใหญ่จะมีกำลังทำงานโดยใช้แรงงานจากสมาชิกครอบครัวเป็นหลัก

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลแต่ละราย ผู้มีส่วนใหญ่ที่ทำกิจการทำกันมานานแล้ว โดยการสืบทอดกันมา

2. การหาตลาดที่ดี ส่วนใหญ่ผู้ดูแลจะมีตลาดของตนเองที่ทำการส่งผลผลิตเป็นประจำ

3. การหาวัตถุดิบที่ดี ผู้ดูแลแต่ละรายก็จะหาวัตถุดิบที่ดี เพื่อผลผลิตออกมาจะได้มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

4. การทำบัญชี จะเป็นเพียงการบันทึกรายรับ รายจ่าย ง่ายๆและเข้าใจของตนเอง

5. การวิเคราะห์และการประเมิน การประกอบอาชีพของสมาชิกยังประกอบอาชีพดั้งเดิมตามบรรพบุรุษที่เคยทำต่อกันมา

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง ได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลผลิตเป็นสิ่ง

2. ผลกระทบโดยตรง ได้แก่ ผู้ดูแลได้ขยายกิจการ ผู้ดูแลได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดี

3. ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ผู้ดูแลมีการพึ่งตนเอง ผู้ดูแลมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4. อภิปรายผล

1. การบรรลุป้าของกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง หมู่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นไปตามกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่กล่าวไว้

1.1. ในหมู่บ้านมีการกู้ยืมเพื่อให้เกิดหมุนเวียนของเงินทุนในหมู่บ้านและมีการพัฒนาอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้

1.2. การบริหารกองทุนบ้านโป่งกะสัง มีการจัด โครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่กัน

1.3 ในหมู่บ้านมีความสามารถในการประกอบอาชีพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

1.4 เกิดความเข้มแข็งในหมู่บ้านเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับหมู่บ้านและประเทศในฐานะราก

1.5 ประชาชนมีศักยภาพมีความเข้มแข็ง เกิดจากความสามัคคี ในชุมชน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

1. มีการจัดตั้ง คณะกรรมการขึ้นมา ซึ่งสามารถบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้อย่างมีคุณภาพ
2. มีความสามัคคีกันในหมู่บ้าน
3. ชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี
4. มีประสบการณ์จากการประกอบกิจการทำให้รู้ถึงวิธีการที่ถูกต้อง

ปัจจัยด้านลบ

1. นำเงินที่กู้ไปใช้จ่ายผิดวัตถุประสงค์
2. ขาดการประสานงานที่ดีจากราชการ
3. ผู้กู้มีหนี้สินมาก
4. ไม่มีการประกอบอาชีพใหม่ ยังคงทำอาชีพเดิมที่เคยทำมา

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานหมู่บ้านบัน โป่งกะสัง ผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ภายในชุมชนได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเพาะปลูก เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความเข้มแข็งแก่ร่ง ในการดำเนินโครงการตลอดจนสร้างเครือข่ายกับองค์กรนอกชุมชน คือให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และวิธี เพื่อให้เกิดการดำเนินกิจการที่มีประสิทธิภาพ

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

1. ชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี
2. มีความสามัคคีกันในหมู่บ้าน
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ผู้นำชุมชนมีคุณธรรม

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1. ผลโดยตรง เมื่อการบริหารกองทุนผ่านช่วงเวลาไประยะหนึ่ง เมื่อสมาชิกผู้ถือหุ้นก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนทั้งต้นและดอกเบี้ย ก็จะทำให้กองทุนเติบโตขึ้น และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านต่อไป
2. ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้ถือหุ้นจากกองทุนไปดำเนินโครงการ สามารถปลดปล่อยหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจภายในชุมชนเข้มแข็งกว่าแต่ก่อน
3. ผลกระทบทางอ้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นภายในชุมชน มีการทำงานที่เป็นระบบ ระเบียบมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

1. เพื่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในกองทุนอย่างรวดเร็วควรที่จะกำหนดการชำระเงินคืนจากที่กำหนดไว้เป็นรายปี ควรเปลี่ยนมาเป็นราย 4 เดือน เพราะเป็นช่วงเวลาที่การลงทุนประกอบอาชีพเริ่มให้ผลตอบแทนเป็นช่วงเวลาที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้มีเงินหมุนเวียนในการให้กู้ยืมต่อไป

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการบริหารการจัดการกองทุนฯ

1. ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการควรจะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้เกิดทำงานซ้ำซ้อนกัน
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพราะเมื่อมีการประชุมจะมีผู้เข้าร่วมประชุมน้อย อาจเกิดจากการรับรู้ข่าวสารไม่ชัดเจน
3. การพิจารณาเงินกู้ควรจะมีการให้คณะกรรมการทั้งหมดช่วยกันพิจารณา
4. ให้มีการจัดทำระบบบัญชีโปร่งใสตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ การนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. ควรจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ในอาชีพของตนเองกับผู้ที่มีการประกอบอาชีพเดียวกัน หรือต่างอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ให้มากขึ้น
2. ควรมีการรวมกลุ่มในการผลิต ผลผลิตสินค้าไม่ให้ล้นตลาดเพื่อรักษาระดับราคาของผลผลิตให้มีราคาที่สูง
3. กู้ควรจะได้เข้าการฝึกอบรมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเอง เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัย

1. โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล มีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาที่ทำการศึกษาและติดตามผล การที่ประเมินว่าชุมชนมีความเข้มแข็งหรือไม่ระยะเวลาเพียง 10 เดือน ไม่สามารถที่จะทำนายความเข้มแข็งของชุมชนได้
2. ส่งเสริมการทำงานในรูปแบบการรวมตัวกันประกอบอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
3. หน่วยงานของรัฐควรส่งวิทยากรไปช่วยพัฒนา ภูมิปัญญาดั้งเดิมให้ผนวกกับภูมิปัญญาใหม่ที่ทันสมัยเพื่อให้เศรษฐกิจของชุมชนเข้มแข็ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน** เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544.** กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. 2544 . **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน.** ขอนแก่น.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประจวบ. 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งกะสัง.** นครราชสีมา.

คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นครราชสีมา. 2545. **คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1-12.** นครราชสีมา: งานผลิตเอกสารกลาง ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

เจดีย์ว บุรีภักดีและคณะ, 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์.** กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักงาน. 2544. **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ.** นครราชสีมา.

คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา, 2544. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://oneyear.thaigov.go.th>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่มีต่อรายได้
ของครัวเรือน,2543.[ออนไลน์].ได้จาก: <http://www.nso.go.th>

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม,2544.[ออนไลน์].ได้จาก: <http://www.sme.go.th>

